

HỎI: Thưa cha, đọc thoáng qua báo chí, con thấy có nói đến tin Tòa Thánh đã nói lỏng việc hỏa táng và giữ tro hỏa táng. Sự thật là thế nào ? Ở Việt Nam con thấy, thói quen hỏa táng ngày càng thịnh hành, nhất là ở thành phố, chỗ chôn cất ở nghĩa trang ngày càng hiếm và đắt đỏ. Nhiều giáo xứ có lập chỗ giữ tro cốt những người quá cố được hỏa táng, gọi là "Nhà Chờ Phục Sinh", hay danh xưng tương tự.

N.v. N

ĐÁP: Đúng vậy, hôm 12-12-2023, Bộ giáo lý đức tin đã đưa ra một thay đổi nhỏ về việc giữ tro hỏa táng, cho phép giữ một phần nhỏ tro này tại những nơi "quý giá, ý nghĩa" đối người quá cố, nhưng vẫn cấm không được rải tro này.

Quy luật mới được Bộ giáo lý đức tin xác định sau hai câu hỏi của ĐHY Matteo Zuppi, TGM Bologna, Chủ tịch HĐGM Ý nêu lên, đứng trước hiện tượng ngày càng có nhiều người chọn hỏa táng người thân và rải tro hỏa táng trong thiên nhiên.

ĐHY Zuppi nêu những câu hỏi này trong thư đề ngày 30-10-2023 gửi bộ giáo lý đức tin, và cho biết lý do ở đây không phải là để dành ưu tiên cho những lý do kinh tế, để đỡ tốn kém hơn so với việc rải tro, nhưng để xác định việc giữ tro sau khi hết thời hạn bảo quản tro.

Trong câu trả lời, Bộ giáo lý đức tin khẳng định rằng:

1. Thứ nhất: có thể chuẩn bị một nơi thánh, được xác định và lâu dài để giữ và bảo tồn chung các tro hỏa táng những tín hữu đã chịu phép rửa và qua đời, ghi tên, ngày tháng của dương sự, để không làm mai một ký ức về họ.

2. Thứ hai: loại trừ mọi thứ hiểu lầm phiếm thần, duy tự nhiên hoặc duy hư vô, tro hỏa táng người quá cố phải được giữ tại một nơi thánh. Nhưng giao quyền, trong sự tôn trọng luật lệ dân sự, trong một số trường hợp có thể cứu xét lời thỉnh cầu của thân nhân người quá cố cho giữ một phần rất nhỏ tro hỏa táng tại một nơi ý nghĩa đối với người thân quá cố ấy.

Văn bản câu trả lời trên đây mang chữ ký ngày 9-12-2023 của ĐHY Victor Manuel Fernandez, Tổng trưởng Bộ giáo lý đức tin, và được sự phê chuẩn của ĐTC Phanxicô.

Những điều trên đây được coi là bổ túc cho Văn kiện do Bộ Giáo Lý đức tin ban hành cách đây hơn 7 năm.

Huấn Thị của Bộ Giáo Lý đức tin về chôn cất và giữ tro hỏa táng ngày 25-10-2016. Bộ Giáo Lý đức tin ban hành Huấn Thị tái khẳng định lập trường của Giáo Hội cổ võ chôn cất người chết thay vì hỏa táng. Và trong trường hợp hỏa táng, phải giữ tro cốt người chết tại nghĩa trang hoặc tại nhà thờ và không được rải tro trong thiên nhiên.

Huấn Thị mang tên là "Ad resurgendum cum Christo" (Để sống lại với Chúa Kitô), gồm 8 đoạn, với nội dung tổng quát như sau:

1. Huấn thị nhắc lại trước đây "Piam et constantem" ngày 5-7-1963, trong đó Bộ giáo lý đức tin hãy trung thành giữ thói quen chôn cất người chết, nhưng đồng thời cũng khẳng định việc hỏa táng tự nó không trái với Kitô giáo, và không còn cấm những tín hữu xin hỏa táng không được lãnh nhận các bí tích và được an táng theo phép đạo.

Thay đổi này đã được đưa vào Bộ giáo luật Công giáo la tinh (1983) cũng như Bộ giáo luật Công Giáo Đông Phương (1990).

Với thời gian, thói quen hỏa táng ngày càng phổ biến tại nhiều nước, và có những ý tưởng mới trái ngược với niềm tin của Giáo Hội. Sau khi tham khảo ý kiến Bộ Phụng tự và kỷ luật bí tích, Hội đồng Tòa Thánh về các văn bản luật, nhiều HĐGM và Hội đồng của các Giáo Hội Công Giáo Đông phương, Bộ giáo lý đức tin thấy nên công bố một Huấn thị mới với mục đích tái khẳng định những lý do đạo lý và mục vụ nên chọn việc chôn cất thi hài người chết, và đồng thời ban hành những qui luật liên quan đến việc giữ tro trong trường hợp hỏa táng.

2. Trong các đoạn số 2 và 3, Huấn thị nhắc lại những lý do khiến Giáo Hội khuyên nên chôn cất người chết thay vì hỏa táng.

4. Trong đoạn số 4, Bộ giáo lý đức tin khẳng định rằng: "Nơi nào vì lý do vệ sinh, kinh tế hoặc xã hội khiến người ta chọn hỏa táng, - sự chọn lựa này không được trái với ý muốn rõ ràng hoặc giả thiết một cách hữu lý là không trái ý người quá cố, - Giáo Hội không đưa ra những lý do đạo lý để cấm hỏa táng, vì việc hỏa táng không chạm tới linh hồn và không cản trở sự toàn năng của Chúa làm cho xác được sống lại, vì thế nó không phủ nhận khách quan đạo lý Kitô về sự bất tử của linh hồn và sự sống lại của thân xác. Giáo Hội tiếp tục ưa chuộng việc chôn cất thi hài vì qua đó Giáo Hội bày tỏ sự quý trọng hơn đối với người quá cố; tuy nhiên, việc hỏa táng không bị cấm, "trừ khi hành động này được chọn vì những lý do trái với đạo lý Kitô".

Khi thấy không có những lý lẽ trái ngược với đạo lý Kitô, thì Giáo Hội, sau khi cử hành lễ nghi an táng, đồng hành sự chọn lựa hỏa táng với những chỉ dẫn thích hợp về phụng vụ và mục vụ, đặc biệt làm sao để tránh mọi hình thức gương mù hoặc dửng dưng đối với tôn giáo.

5. Trong đoạn 5, Huấn thị khẳng định rằng: "Nếu vì lý do hợp pháp mà chọn hỏa thi hài, thì tro người chết phải được giữ ở một nơi thánh, nghĩa là tại nghĩa trang, hoặc trong một thánh đường, hoặc một khu vực được thiết định với mục đích ấy, theo qui định của nhà chức trách có thẩm quyền của Giáo Hội".

"Ngay từ thời kỳ đầu, các tín hữu Kitô đã muốn những người quá cố của họ là đối tượng việc cầu nguyện và tưởng niệm của Cộng đoàn Kitô. Mộ của họ trở thành nơi cầu nguyện, tưởng niệm và suy tư. Các tín hữu đã qua đời là thành phần của Giáo Hội, Giáo Hội tin nơi sự hiệp thông "của những người đang lữ hành trên mặt đất này, của những người quá cố đang thi hành việc thanh tẩy và của các tín hữu đang hưởng hạnh phúc trên trời; tất cả hợp thành một Giáo Hội duy nhất".

”Việc giữ tro tại một nơi thánh có thể góp phần giảm bớt nguy cơ lén lút đưa người chết ra khỏi kinh nguyện và ký ức của thân nhân và cộng đoàn Kitô. Ngoài ra, người ta cũng tránh được tình trạng người chết có thể bị quên lãng hoặc thiếu tôn trọng, điều này có thể xảy ra nhất là khi thể hệ thứ I qua đi, và do những đường lối thực hành không thích hợp hoặc mê tín”.

6. Đoạn 6 Huấn thị khẳng định rằng: "Vì những lý do nói trên, việc giữ tro người chết tại tư gia là điều không được phép. Chỉ trong những trường hợp hệ trọng và đặc biệt, do những hoàn cảnh văn hóa của địa phương, vị Bản Quyền (Đức Giám Mục giáo phận hoặc vị tổng đại diện), thỏa thuận với HĐGM hoặc với Hội đồng của các Giáo Hội Công Giáo Đông phương, có thể cho phép giữ tro ở nhà tư. Nhưng tro hỏa táng không được chia sẻ giữa những người thân trong gia đình với nhau và luôn luôn phải đảm bảo sự tôn trọng và những điều kiện thích hợp để bảo tồn tro”.

7. Đoạn 7, Huấn thị dạy rằng ”để tránh mọi thứ mơ hồ phiếm thần, duy thiên nhiên hay duy hư vô, không được phép tung tro trong không khí, trên mặt đất hoặc trong nước, hoặc theo một cách thức khác, hay giữ tro trong các đồ kỷ niệm, trong một nữ trang hoặc các vật dụng khác, cũng để ý rằng không thể chấp nhận các phương thức tiến hành như thế dựa vào những lý do vệ sinh, xã hội hoặc kinh tế có thể khiến người ta chọn lựa hỏa táng”.

8. Đoạn 8: trong trường hợp người quá cố đã công khai yêu cầu hỏa táng mình và tung tro của mình trong thiên nhiên, vì những lý do trái ngược với đức tin Kitô, thì không thể cử hành lễ an táng dương sự, chiếu theo luật (n.8).

Lý do cấm ”tung tro theo chiều gió”

Trong cuộc họp báo ngày 25-10-2016 để giới thiệu Huấn Thi, Đức ông Angel Rodríguez Luno, Cố vấn Bộ giáo lý đức tin, cho biết sở dĩ Huấn thị cấm ”tung tro trong thiên nhiên”, là để tránh mọi sự lẫn lộn về đạo lý: ”Sự chọn lựa tung tro thường xuất phát từ ý tưởng với cái chết toàn con người bị hủy diệt, đi tới độ hòa với thiên nhiên, như thể đó là định mệnh chung cục của con người. Đôi khi nó cũng xuất phát từ một sự hời hợt, từ ý muốn che dấu hoặc riêng tư hóa khi nói về cái chết, hoặc từ sự phổ biến sở thích không đúng”.

Vấn đề giữ tro trong gia đình

Về vấn nạn: việc giữ tro hỏa táng của một người thân (cha, mẹ, vợ chồng, con cái) ở trong tư gia có thể là do ước muốn gần gũi và thảo hiếu, giúp dễ tưởng nhớ và cầu nguyện. Thực tế, đó không phải là động lực thường xuyên, nhưng trong một số trường hợp có lý do ấy. Nhưng có nguy cơ việc giữ tro ở tư gia như thế có thể tạo nên sự quên lãng và thiếu tôn trọng, nhất là khi thể hệ thứ I qua đi (Xc. n.5), hoặc có thể dẫn đến những thứ tang chế không lành mạnh. Nhưng nhất là phải để ý rằng các tín hữu qua đời là thành phần của Giáo Hội, là đối tượng kinh nguyện và tưởng nhớ của người sống, nên điều tốt đẹp là di tích của họ được Giáo Hội đón nhận và gìn giữ với lòng kính trọng, qua dòng thời gian, tại những nơi mà Giáo Hội đã làm phép với mục đích ấy, không đưa họ ra khỏi ký ức và kinh nguyện của người thân và cộng đoàn”.

Lm Bình An – Mục Vụ Thụy Sĩ